

Den snabba tekniska utvecklingen för med sig nya kunskapsbehov för företagen. Yrkesroller må vara samma eller liknande som förr, men verktygen och därmed kunskapen om dessa ändras.

Vi ser exempelvis klara likheter mellan våra grafiska prepressutbildningar för 25 år sedan och dagens utbildningar i Cross Mobile för effektiv och lönsam publicering på nya enheter som exempelvis iPad, PlayBook, TouchPad och olika Android tablets, men också nya och kommande möjligheter som AppleTV och GoogleTV.

Medieföretag, reklambyråer, informations- och marknadsavdelningar och andra som arbetar med att samla in, bearbeta, sälja och publicera information, kunskap, nyheter och underhållning, söker medarbetare med precis sådana nya kunskaper.

Företagen söker inte akademiker. Dessa nya kunskaper är till sin form och utförande yrkesinriktade, det är medarbetare som ska jobba heltid, åtta till fem, de ska arbeta effektivt, snabbt och lönsamt. Denna nya typ av studenter producerar. Kalla dem gärna "IT-arbetare" i brist på bättre benämning.

Behovet är omåttligt.

Både små och stora företag älskar studenter som examineras från en bra yrkeshögskoleutbildning. Sådana studenter har kunskap som direkt kan användas från första dagen.

De är produktionsinriktade, kavlar upp ärmarna och gör. De har inte fått för sig att de ska leda någon annan, visionera, köra powerpoint eller på annat sätt spotta i någon annans nävar. Sådana tillhandahåller redan högskolan i mycket stor volym.

En annan styrka i yrkeshögskolan är snabbheten.

Nya tekniska genomslag - låt oss ta exemplet med iPad - anammas fort av näringslivet, i det här fallet en mängd branscher, från mediehus till sjukvård. Tillsammans med skolor som Malmö Yrkeshögskola, Stockholms Yrkeshögskola och Göteborgs Yrkeshögskola lämnas det in förslag till Myndigheten för Yrkeshögskolan. Likaså kan det gå snabbt att korrigera kursplaner och utbildning om ny teknik och kommersiella genombrott kräver så, exempelvis när världens tredje största smartphoneleverantör etablerade sig i Malmö.

De moderna Yrkeshögskolorna har dessutom varit med ett tag, längre än vad många tror. De har ägnat hela vårt liv åt denna utveckling och de vet, inom sitt område, bättre än någon annan vad som är på väg och föreslår ibland även utbildningar inom helt nya områden där det först vid studenternas examination finns en marknad som exploderar. Exempelvis föreslogs utbildning kring smartphones och appar för dåvarande KY-myndigheten 2007. Hade denna godkänts, hade vi haft en helt annorlunda arbetsmarknad idag när studenterna gått ut, det näringsliv som idag bönar och ber om arbetskraft hade tjänat ett eller två år och varit långt längre fram i den internationella konkurrensen, kanske till och med varit först inom vissa områden.

Problemet är att få gehör för sådana utbildningar.

Många utbildningsanordnare, inklusive på dessa moderna Yrkeshögskolor, beskriver situationen som att skrapa en trisslott. Det verkar inte spela så stor roll vad som skrivs i ansökan, vilka intyg som lämnas in, vem som stöder ansökan. Till slut sitter alla skolorna och företagen där i januari och som i TV4s morgonsändning skrapas fram vem som fått kurstilldelning och vem som inte fått. Den som inte fått, får någon obegriplig och kort förklaring plus den inom yrkeshögskolan allestädes närvarande meningen "detta beslut kan ej överklagas".

Branschorganisationer som Tidningsutgivarna och många andra konstaterar att det är en mycket olycklig situation och omöjligt att bygga kompetensflöde in till hela branscher på en sådan trisslotsdragning en gång om året, speciellt när det dessutom handlar om få och åtråvärda platser, snabba tekniska förändringar och nästa trisslotsdragning först är ett år senare.

Varför tilldelar då myndigheten inte fler platser?

- Det finns givetvis begränsningar som lagts i budget. Det är många bra utbildningar, givetvis sådana som även handlar om andra frågor än ny teknik och jag vill lösa detta problem utan att dra ned på dessa för individuella människor minst lika viktiga kunskaper och möjligheter att få försörjning och ett rikare liv.
- Det finns organisationsproblem, myndighetens tjänstemän tänker fortfarande på det gamla sättet med snävt indelade vertikala yrkesroller. I vår utbildning kring att ta fram appar valde vi att försöka prioritera sökanden med en för oss relevant yrkeserfarenhet, exempelvis arbete i grafisk- eller medieindustri, marknads- och informationsavdelningar eller andra ställen där studenten förstått att det finns en uppdragsgivare i ena änden och en kund i den andre och att någon slags transaktion ska genomföras, exempelvis spridning av nyheter, information, kunskap eller underhållning. Horisontellt och multikompetent, hela vägen idé till app store. Inte som högskolan vertikalt och inriktat på enstaka kunskaper som "javaprogrammering" eller "gränssnittsdesign".

Vi hade dock stora problem eftersom myndighetens tjänstemän tvärt om försökte yrkesklassificera enligt gamla metoder, vilket i något fall blev "systemerare och programmerare" med risk för att den yrkesrollen dels av myndigheten anses inte vara i behov av mer utbildning eller, som i vårt fall, från myndigheten andra och för oss främmande förkunskapskrav. Helt enkelt eftersom vi inte talar om samma personer, samma kompetens och samma framtida yrkesroll.

- Slump. Vi kan eller vill inte beskriva det på något bättre sätt. En skola som Yrkeshögskolan i Malmö som får högsta betyg vid myndighetens utvärdering (alla utvärderingar finns på <http://yhmyndigheten.se/hem/article/632/>) som har fem-sex hundra sökande och 20 sidor med listor på företag som desperat söker nya medarbetare, rekordutvärderingar, totalt stöd av regionen och städerna de verkar i, av klusterorganisationerna, till och med inskriven i ett av de för regionen viktigaste regionala utvecklingsprojekten, stöd från alla stora aktörer, alla branschorganisationerna och hundratals företag får inga som helst

utbildningar, medan en annan skola i en mindre region, svårt attrahera studenter, hårt kritiserad i tillsynsrapporter, gör miljonförluster, dränks år efter år av beviljade utbildningar.

Våra förslag till lösning

1. Ge yrkeshögskolan ett klart uppdrag att med en del av sitt anslag "främja nya och innovativa tillväxtbranscher". Det räcker så. Påtala samtidigt att det är näringslivets behov som ska föreslå och styra. Om två av landets absolut ledande koncerner skriver separata brev till myndigheten och påtalar den extrema vikten av att myndigheten inser behov av nya kunskaper i deras område, så ska detta tas på allvar och väga tyngre än förlegad och irrelevant statistik från länsstyrelse om en yrkesroll som inte ens fanns när statistiken gjordes.
2. Löpande ansökningar under hela året. Kortare handläggningstider. Även om yrkeshögskolemyndigheten idag är snabb tar det ändå för lång tid. Kommer ett nytt tekniskt genombrott oktober 2011, går det först ansöka hösten 2012, eventuellt få beviljat våren 2013 för kursstart hösten 2013 (två år efter tekniska genombrottet) och studenterna examineras kanske sommaren 2014 och får sina egna stora projekt hösten 2014 (tre år efter det tekniska genombrottet). Enklast är att låta myndigheten bevilja fler intag av samma utbildning och inte bara två som idag. Detta medför även aningen högre trygghet för skolan, möjlighet slå ut kostnader på fler år samt ökar värdet på den examen som studenten får.

Fortsätt dock med det hårda utvärderingsarbetet och stoppa snabbt utbildningar som inte fungerar! Lika snabbt som man ska kunna starta dem!

3. Öppna upp för möjlighet att få samma villkor som högskolan. Idag sitter Malmö Yrkeshögskola med vad vi uppskattar kan bli kring 1.500 sökande till en enda kurs med 35 platser. Samtidigt har vi nästan 20 sidor listor med företag som vill ha sådana studenter. Och vi får inga nya intag. Det är en mycket trång trätt. Med ett högskoleliknande system skulle Malmö Yrkeshögskola själva kunna reglera och öka intaget så länge som det finns studenter och företag, givetvis under egen kvalitetskontroll (aldrig utbilda till arbetslöshet) som såväl extern.
4. Privatisera och konkurrensutsätt högskola och universitet. På sikt är det inte möjligt att freda ett och endast ett område inom utbildning från konkurrens och överlever våra barn privatisering, kommer säkerligen högskolan också göra det. Dessutom öppnas stödsystemet upp för andra aktörer, långt närmare näringslivet, exempelvis för projekt med KK-stiftelsen. Vi är övertygade om att yrkeshögskolan hade varit en självklar del av KK-stiftelsens arbetsområde om den funnits vid KK-stiftelsens bildande. Yrkeshögskolorna är också – otvetydigt – långt mer effektiva än högskolorna, troligtvis beroende på sitt förhållande till näringslivet och att de är öppna för privata ägare. Näringslivet ställer sig med all rätt mycket frågande till många av de projekt som idag genomförs med budgetar som en yrkeshögskola inte ens kan fantisera om.

Sammanfattning

Vi måste få fram en lösning där vi snabbt kan ta tillvara på nya möjligheter som uppstår i den snabba tekniska utvecklingen, snabbt kunna utbilda studenter i dessa möjligheter, låta dem starta eget eller gå ut i näringslivet med dessa nya kunskaper.

Det är inte hållbart om detta ska vara beroende av att hela branscher ska titta på hur en trisslott skrapas en gång om året.

Claes Magnusson
0704-40 40 00
cm@mm.se

Patrik Fältström
070-6059051
patrik@frobbit.se